

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 13. oktoober 2023
(OR. en)

14181/23

LIMITE

COMAR 40
JUR 620
COJUR 50
ENV 1118

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0353(NLE)

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 580 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU OTSUS Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitava, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 580 final.

Lisatud: COM(2023) 580 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.10.2023
COM(2023) 580 final

2023/0353 (NLE)

PUBLIC

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitava, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Komisjoni käesoleva ettepaneku eesmärk on saada nõukogult luba sõlmida Euroopa Liidu nimel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) alusel sõlmitav, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkulepe (edaspidi „BBNJ kokkulepe“).

EL ja selle liikmesriigid on alates 2004. aastast osalenud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooniga (ÜRO) selle kokkuleppe väljatöötamise rahvusvahelises protsessis. Nõukogu asjakohaste otsuste alusel, millega anti luba alustada ELi nimel läbirääkimisi,¹ pidas Euroopa Komisjon aastatel 2016–2023 läbirääkimisi BBNJ kokkuleppe sõlmimiseks. BBNJ kokkuleppe lõplik tekst võeti vastu BBNJ valitsustevahelisel konverentsil² 19. juunil 2023. EL kirjutas BBNJ kokkuleppele alla 20. septembril 2023.

BBNJ kokkuleppes käsitletakse riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist. Sellised alad võtavad enda alla peaaegu kaks kolmandikku maailmamere ja umbes 95 % selle mahust ning hõlmavad avamerd ja rahvusvahelist merepõhja. BBNJ kokkulepe võimaldab riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkust paremini kaitsta ja majandada. Kokkulepe käsitleb eelkõige küsimusi, mis on seotud mere geneetiliste ressursidega, sealhulgas nendega seotud tulude jagamisega, selliste meetmetega nagu piirkonnapõhised majandamisvahendid, sealhulgas merekaitsealad, keskkonnamõju hindamisega ning suutlikkuse suurendamise ja meretehnoloogia siirdega.

BBNJ kokkuleppes saab kolmas UNCLOSi rakenduskokkulepe, mille osalised EL ja selle liikmesriigid on. Sellega ajakohastatakse UNCLOSi, et pidada sammu mere elurikkusega seotud arengusuundade ja probleemidega, mis on esile kerkinud alates konventsiooni sõlmimisest 1982. aastal. Samuti toetatakse sellega veelgi ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimist, eelkõige kestliku arengu eesmärgi nr 14 (ookeani- ja mereökosüsteemid) saavutamist. BBNJ kokkulepe aitab saavutada ka üleilmses elurikkuse raamistikus (mis võeti vastu bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni alusel) seatud eesmärgi, eelkõige eesmärgi tagada, et 2030. aastaks kaitstakse ja majandatakse tulemuslikult vähemalt 30 % maailma maismaast, siseveekogudest, rannikualadest ja ookeanidest. Lisaks toetatakse sellega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kokkuleppe rakendamist.

- **Kooskõla liidu kehtivate tegevuspõhimõtetega**

Komisjon tagas, et läbirääkimised BBNJ kokkuleppe teksti üle olid täielikult kooskõlas asjakohaste Euroopa Liidu õigusnormide ja tegevuspõhimõtetega valdkondades, mis on selle kokkuleppega hõlmatud (keskkonnapoliitika, meretranspordipoliitika, meresõidu turvalisus, energiapoliitika, ühine kalanduspoliitika, siseturupoliitika, ühine kaubanduspoliitika, teadus- ja tehnoloogiaarenduse poliitika, kliimapolitiitika ja muud asjakohased poliitikavaldkonnad),

¹ Vastu võetud nõukogu poolt 22. märtsil 2016 ja 19. märtsil 2018.

² Valitsustevaheline konverents, kus käsitletakse Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni kohast rahvusvahelist õiguslikult siduvat instrumenti, mis on seotud riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamisega.

ning asjakohaste kahe- ja mitmepoolsete kokkulepetega, mille osaline EL on. BBNJ kokkulepe aitab kaasa ka Euroopa rohelise kokkuleppe elluviimisele ja on ELi rahvusvahelise ookeanide majandamise kava üks prioriteete.

Kuna BBNJ kokkulepe on UNCLOS-i alusel sõlmitav rakenduskokkulepe ja see konventsioon on juba osa ELi õigustikust, tagas komisjon ka selle, et peeti kinni konventsiooni sätetest ja selles sätestatud õiguste ja kohustuste tasakaalust, mis kajastuvad ka ELi õigustikus, ning et läbirääkimiste tulemus on konventsiooniga kooskõlas.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Komisjon tegi läbirääkimiste käigus tihedat koostööd liikmesriikidega. Samuti toimusid korrapärased konsultatsioonid asjaomaste sidusrühmadega, eelkõige kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude ÜRO kontekstis esindatud organisatsioonidega.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

• Õiguslik alus

Ettepanek on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artikli 192 lõike 1 ja artikli 218 lõike 6 punkti a alusel. ELi toimimise lepingu artiklis 218 on sätestatud menetlus läbirääkimiste pidamiseks ja lepingute sõlmimiseks Euroopa Liidu ja kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vahel. Lõike 6 kohaselt võtab nõukogu komisjoni kui läbirääkija ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist vastu otsuse, millega antakse luba kokkulepe ELi nimel sõlmida.

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 191 ja artikli 192 lõikele 1 peab EL aitama kaasa järgmiste eesmärkide taotlemisele: keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine, inimeste tervise kaitsmine, loodusvarade kaalutletud ja mõistlik kasutamine ning meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu.

Võttes arvesse BBNJ kokkuleppe eesmärke ja sisulisi sätteid ning kõiki asjakohaseid kohaldatavaid ELi poliitikameetmeid, nähtub raskuskeskme kontrollist, et keskkonnaalane õiguslik alus on BBNJ kokkuleppe sõlmimiseks kõige asjakohasem.

4. MÕJU EELARVELE

BBNJ kokkuleppega luuakse spetsiaalne institutsiooniline struktuur. See hõlmab sekretariaati, teadus- ja tehnilist organit, teabevõrgustikku, suutlikkuse suurendamise ja meretehnoloogia siirde komiteed ning juurdepääsu ja tulu jaotamise komiteed. Nende institutsioonide kulud jagatakse kõigi BBNJ kokkuleppe osaliste vahel ÜRO skaala alusel.

BBNJ kokkuleppe rakendamise rahalised institutsioonilised kulud Euroopa Liidu jaoks selguvad alles pärast osaliste konverentsi esimest istungit, kus tuleks kokku leppida BBNJ kokkuleppe esialgses eelarves.

Lisaks institutsioonilistele kuludele tekitab BBNJ kokkuleppe rakendamine tõenäoliselt rahalisi vajadusi, et suurendada arenguriikide suutlikkust ja aidata kaasa meretehnoloogia

siirdele, aga ka näiteks selleks, et koguda merekaitsealade loomiseks, seireks ja läbivaatamiseks vajalikke teaduslikke teadmisi. Võimalikke ülemaailmseid kulusid hinnatakse aegsasti BBNJ kokkuleppe alusel.

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitava, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 koostoimes artikli 218 lõike 6 punktiga a,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitav, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkulepe (edaspidi „BBNJ kokkulepe“) võeti vastu 19. juunil 2023 New Yorgis.
- (2) Kooskõlas nõukogu otsusega (EL) 2023/1974⁽²⁾ allkirjastati BBNJ kokkulepe liidu nimel 20. septembril 2023, eeldusel et see sõlmitakse hilisemal kuupäeval.
- (3) Vastavalt BBNJ kokkuleppe artikli 68 lõikele 1 jõustub kokkulepe 120 päeva pärast kuuekümnenda ratifitseerimis-, heakskiitmis- või ühinemiskirja hoiuleandmist. BBNJ kokkulepe on avatud kõigile riikidele ja piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsioonidele. Piirkondliku majandusintegratsiooni organisatsiooni hoiuleantud kirja ei käsitata täiendavana sellise organisatsiooni liikmesriikide hoiuleantud kirjade suhtes. BBNJ kokkulepe on avatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) osalistele ja sellega mitteühinenud osalistele.
- (4) Nõukogu otsusega 98/392/EÜ⁽³⁾ sõlmis liit ÜRO mereõiguse konventsiooni selliste konventsiooniga reguleeritavate küsimuste ulatuses, mille puhul liikmesriigid on pädevuse liidule üle andnud.

¹ [ELT [...], [...], lk [...]]

² Nõukogu 18. septembri 2023. aasta otsus (EL) 2023/1974 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitud, väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade mere elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist käsitleva kokkuleppe Euroopa Liidu nimel allkirjastamise kohta (ELT L 235, 25.9.2023, lk 1–3).

³ Nõukogu 23. märtsi 1998. aasta otsus 98/392/EÜ, mis käsitleb 10. detsembri 1982. aasta Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni ja selle XI osa rakendamist käsitleva 28. juuli 1994. aasta lepingu sõlmimist Euroopa Ühenduse poolt (EÜT L 179, 23.6.1998, lk 1).

- (5) Nõukogu väljendas oma 20. juuli 2023. aasta järeldustes ⁽⁴⁾ heameelt BBNJ kokkuleppe vastuvõtmise üle ning rõhutas, et liit ja selle liikmesriigid on pühendunud kokkuleppe kiirele ratifitseerimisele ja rakendamisele.
- (6) BBNJ kokkuleppe eesmärk on tagada riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestlik kasutamine nii praegu kui ka pikas perspektiivis UNCLOS-i asjakohaste sätete tõhusa rakendamise ning edasise rahvusvahelise koostöö ja koordineerimise kaudu.
- (7) BBNJ kokkuleppe alusel peavad osalised tegema koostööd riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitseks ja kestlikuks kasutamiseks, sealhulgas tugevdades ja tõhustades koostööd asjakohaste õiguslike vahendite ja raamistikega, samuti asjaomaste ülemaailmsete, piirkondlike ja valdkondlike kehamitega ning edendades koostööd nende vahel, et saavutada käesoleva kokkuleppe eesmärgid.
- (8) BBNJ kokkuleppe hõlmab nelja valdkonda: geneetilised ressursid, sealhulgas tulu õiglane ja erapooletu jaotamine (BBNJ kokkuleppe II osa), sellised meetmed nagu piirkonnapõhised majandamisvahendid, sealhulgas merekaitsealad (BBNJ kokkuleppe III osa), keskkonnamõju hindamised (BBNJ kokkuleppe IV osa) ning suutlikkuse suurendamine ja meretehnoloogia siire (BBNJ kokkuleppe V osa). BBNJ kokkuleppega toetatakse veelgi ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimist, eelkõige selle kestliku arengu eesmärgi nr 14 (ookeani- ja mereökosüsteemid) saavutamist, ning aidatakse kaasa Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku eesmärkide saavutamisele.
- (9) BBNJ kokkuleppe on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 191 osutatud liidu keskkonnaeesmärkidega, milleks on keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine, inimeste tervise kaitsmine, loodusvarade kaalutletud ja mõistlik kasutamine ning meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega ja eelkõige võidelda kliimamuutuste vastu.
- (10) Kooskõlas BBNJ kokkuleppe artikli 67 lõikega 2 peaks liit oma heakskiitmiskirjas teatama oma pädevuse ulatuse BBNJ kokkuleppega reguleeritavates küsimustes.
- (11) Vastavalt BBNJ kokkuleppe artiklile 70 koostoimes artikli 10 lõikega 1 võib liit teha sellest kokkuleppest erandi, kui see erand on BBNJ kokkuleppe muude artiklitega sõnaselgelt lubatud. Liit peaks tegema erandi, et välistada geneetilisi ressursse, sealhulgas tulu õiglast ja erapooletut jaotamist käsitlevate II osa sätete kohaldamise tagasiulatuv mõju.
- (12) BBNJ kokkuleppe, pädevusdeklaratsioon ja tagasiulatava mõju välistamise erand vastavalt BBNJ kokkuleppe artiklile 70 koostoimes artikli 10 lõikega 1 tuleks liidu nimel heaks kiita,

⁴ Nõukogu järeldused, milles käsitletakse ELi prioriteete Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ÜRO Peaassamblee 78. istungjärgul (september 2023 – september 2024) (ST 11688/23).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga kiidetakse liidu nimel heaks Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitav, riigi jurisdiktsiooni alt välja jäävate merealade elurikkuse kaitse ja kestliku kasutamise kokkulepe (edaspidi „BBNJ kokkulepe“).

BBNJ kokkuleppe tekst on lisatud käesolevale otsusele (lisa 1).

Artikkel 2

Käesolevaga kiidetakse heaks BBNJ kokkuleppe artikli 67 lõikega 2 nõutav pädevusdeklaratsioon.

Pädevusdeklaratsioon on lisatud käesolevale otsusele (lisa 2).

Artikkel 3

Käesolevaga võetakse BBNJ kokkuleppe artikli 70 alusel koostoimes artikli 10 lõikega 1 vastu tagasiulatava mõju välistamise erand.

BBNJ kokkuleppe artikli 70 alusel koostoimes artikli 10 lõikega 1 vastu võetud erand on lisatud käesolevale otsusele (lisa 3).

Artikkel 4

Komisjon annab kooskõlas BBNJ kokkuleppe artikliga 66 liidu nimel hoiule heakskiitmiskirja koos pädevusdeklaratsiooni ja tagasiulatava mõju välistamise erandiga vastavalt BBNJ kokkuleppe artiklile 70 koostoimes artikli 10 lõikega 1.

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle vastuvõtmist.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

